

İş Piyasasına Giriş

Bir kimsenin İsviçre'de çalışabilmesi ya da bir şirket kurup kuramayacağı; geldiği ülkeye ve göç sebebine bağlıdır. Çalışanlar, her koşulda sosyal sigortalara başvurup vergi vermek zorundadır.

Çalışma İzni

Çalışma izni ile ilgili sorular çoğunlukla oturma izninin verilmesiyle açıklığa kavuşur. Normalde İsviçre'de oturma hakkı olan kişilerin aynı zamanda çalışma izinleri vardır. Oturma izni ve çalışma süresine bağlı olarak, çalışma iznine işveren veya işçi başvurur. Tereddüt durumunda aşağıdaki yerlerden daha fazla yardım alınabilir. Bu yerler İsviçre'de henüz ikamet etmeyen ve burada çalışmak isteyenlere de danışmanlık yapar. Mültecilerin (B oturma) ve mülteci statüsü olan veya olmayan (F oturma) geçici olarak kabul edilen kişilerin 2019'dan beri artık özel izne ihtiyacı yoktur. Ancak, her bir işe girişin başlangıcı ve bitişi, resmi bir form kullanılarak (bildirim prosedürü / Meldeverfahren) kantona bildirilmelidir. Bu bildirim için çalışılan kanton sorumludur ve bu ücretsizdir. Sığınma başvuru işlemleri tamamlanmayanların (oturma N) hala izne ihtiyacı vardır.

Özel Şirket

Bir kimsenin İsviçre'de kendi özel şirketini kurabilmesi; geldiği ülkeye ve oturma iznine bağlıdır. Avrupa Birliği ve EFTA ülke vatandaşları ve C-kimliğine sahip olanlar için şirket kurmak daha kolaydır. Kantonun Göçmenlik ve Entegrasyon Dairesi (Amt für Migration und Integration) bir şirketin kurulmasıyla ilgili göçmenleri bilgilendirir. Kanton'un istihdam teşvik birimi (Standortförderung, Aargau Services) şirketi hayata geçirme konusunda destek olur.

Kaçak Çalışmak

Bir kişi çalıştığı halde sosyal sigortalara başvurmayıp gelirini vergi için bildirmiyorsa suç işlemiş olur. Böyle bir durum kaçak çalışma olarak (Schwarzarbeit) adlandırılır. Kaçak işin çalışanlar ve işverenler için hukuki sonuçları vardır. Ayrıca çalışanlar kazalara karşı sigortaya ve yaşlılık bakım sigortasına sahip olamazlar. Kişi işverenin onu doğru çalıştırmadığından şüpheleniyorsa ücretsiz bir hukuki danışmanlık merkezine (Rechtsberatungsstelle) başvurmalıdır.

Gençler

Gençler esas itibariyle 15 yaşından itibaren çalışabilir. Ama kısa süreli hafif işler yapmalarına (örneğin; tatil işi) izin verilir. Veliler ve işverenler gençlere fazla yüklenmemeye dikkat etmelidir. 18 yaşına kadar olan gençler için özel iş hukuku kuralları vardır.

Daha fazla bilgi (linkler, adresler, broşürler, bilgi kılavuzları)

www.zdravo-aargau.ch/tr/i/i-piyasasna-gir